

Також слід враховувати зовнішні фактори, що формують поведінку закладів: соціальний та культурний контекст, інфраструктуру, процеси, за допомогою яких знання створюються та передаються тощо. Для подолання вищезазначених викликів та підвищення інноваційності ЗВО повинні переглянути власні місії, амбітні цілі, а також систему управління та навчальні програми.

Список використаних джерел:

- [1] OECD (2016), *Education at a Glance 2016: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris.
- [2] Kevin, R. M. (2016). Building the Innovative and Entrepreneurial University: An Institutional Case Study of Administrative Academic Capitalism. *The Journal of Higher Education*, (87), 516-543.
- [3] Tierney William, Lanford Michael. Conceptualizing Innovation in Higher Education. (2016). In *Higher Education: Handbook of Theory and Research*, Springer, (31), 1-40.
- [4] Cleverley-Thompson, S. (2016). The Role of Academic Deans as Entrepreneurial Leaders in Higher Education Institutions. *Innov High Ed*, (41), 75–85.
- [5] Linda, L. (2003). Leadership redefined: an evocative context for teacher leadership. *School Leadership & Management*, (23), 421-430.
- [6] Slavkovic, M., Babic, V. (2013). Knowledge management, innovativeness, and organizational performance: Evidence from Serbia. *Economic annals*, (58), 85-107.

DOI 10.36074/21.08.2020.v2.17

МЕТОДОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ

ORCID ID: 0000-0002-9262-2311

Толочко Світлана Вікторівна

доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки
Національний університет біоресурсів і природокористування України

УКРАЇНА

Освітні реформи актуалізують методологічні аспекти формування змісту професійної підготовки науково-методичної компетентності викладачів у післядипломній педагогічній освіті.

Нами визначено поняття «науково-методична компетентність» (НМК) як полікомпонентну інтегрально-семантичну систему рівнозначних фундаментально-філософських, загальнонаукових і конкретно-наукових компетентностей, зреалізовану наскрізно на рівнях, формах організації та цільового призначення, видах архітекtonіки освіти, етапах багаторівневого навчання впродовж життя через об'єднання, взаємне використання та еkleктичне різноманіття технологій освіти, дослідництва та інноватики в системах професійної підготовки викладачів ЗВО; створення наукоємного методичного й науково-дослідного супроводу освітнього процесу та на основі цього продукування наукових положень і аргументованих результатів унаслідок здійснення досліджень у певній галузі науки та міжгалузевих, які вирішують складні науково-теоретичні чи конкретно-практичні проблеми.

Спроековано систему формування НМК викладачів у післядипломній педагогічній освіті (СФнмк) у структурно-семантичних компонентах підсистем Організаційно-цільова підсистема об'єднує: прагнення досягнення мети –

підготовка та професійний розвиток викладачів педагогічних ЗВО зі сформованою НМК; а також методологічні фундаментально-філософські, загально- і конкретно-наукові принципи пізнання та системного аналізу; підходи – компетентнісний, конструктивний, системно-діяльнісний, проблемно-ситуативний, програмно-цільовий, аксіологічний, культурологічний та інноваційний, що сприяють функціональній реалізації мотиваційно-аксіологічного, пізнавально-прогностичного діагностико-моделюючого, організаційно-методичного, інформаційно-аналітичного, ергономічного й контрольного характеру ефективності системи.

Поетапно-організаційно-формульована підсистема алгоритмізована у процесі формування аксіолого-акмеологічного змісту НМК у майбутніх і зайнятих викладачів у післядипломній педагогічній освіті для розвитку викладачів за умов організаційно-педагогічної реалізації навчально-пізнавальної, наукової та стажувальної діяльності (зреалізованих в освітньо-інформаційних, інтерактивних, мережових, імітаційних, інноваційних, дослідницьких технологіях студентоцентрованого навчання функціонально-цільової орієнтації). Методично-організаційна підсистема забезпечення професійної підготовки та формування НМК викладачів синергетично поєднує форми, методи і засоби освіти, дослідництва, оцінювання навчальних і наукоємних програм, продуктів, сервісів, послуг; ґрунтується на науково-методичних засадах професійної підготовки та розвитку професійної синергетики компетентності викладачів у післядипломній педагогічній освіті з використанням форм навчальної, наукової, практично-стажувальної, за комплектацією здобувачів освіти, адміністративно-територіальним місцем знаходження, дидактичними цілями, дуальних методів навчально- і науково-пізнавальної діяльності, мотиваційно-стимулюючих аналітично-пошукових, інтерактивних ситуаційних, ідентифікаційно-закріплювальних контролю й самооцінювання, діагностико-коригуючих бінарних за допомогою засобів інформаційно-аналітичного, технічного й науково-метричного забезпечення, графічно-демонстраційних на різних інформаційних носіях, відеовізуальних, мультимедійних, дистанційних, інструментально-лабораторних, науково-методичних і технічно-регулятивних. Активує за класифікаційними ознаками – методичну когнітивність у фундаментально-філософських (феноменологічний за етапами освітньо-наукового процесу підготовки, герменевтичний для тлумачення змісту й аналізу науково-методичного забезпечення соціально-гуманітарного, суспільно-політичного модулів у циклах підготовки), науково-світоглядних (фундаментальні теорії систем і системного аналізу якості складових, стану та їхніх трансформаційних перетворень), конкретно-наукових (природничих і соціально-гуманітарних складових освітньо-наукового процесу), дисциплінарних і міждисциплінарних методів дослідження (відповідно в галузях наук і знань та їхньої синергетичної інтегративності); наукового пізнання в галузі педагогічних і гуманітарних наук: емпіричні (традиційні, таксономічні, лексично-семантичні, градувальні), методології пізнання (доведення, аналізу та синтезу, педагогічного аудиту, моніторингу, моделювання та прогнозування стану сформованості компетентності, професійного розвитку викладачів, планування, формування педагогічних гіпотез, теорій, панівних парадигм); статистичні (узагальнення, систематизація, специфікація, аналіз множини чинників у ланцюгах стійкої випадковості та ймовірності).

Науково-пізнавальна розвивальна підсистема відображає послідовність контентів взаємодії педагога → здобувача освіти → викладача на різних етапах професійного розвитку за рівнями та ступенями підготовки:

результативно-контрольний (проміжний), структурно-логічний і науково-функціонально-дослідницький взаємин учасників освітнього процесу, креативно-миротворчий професійного розвитку викладачів. Виокремлено етапи науково-пізнавальної практичної діяльності на рівнях і за ступенями: магістра (викладача ЗВО I-II рівня акредитації) – підготовчий, пропедевтичний, заключний; аспіранта, PhD студента (педагогічні й науково-педагогічні працівники (викладачі ЗВО III-IV рівня акредитації) – камеральний, науково-дослідницький, ергономічний; сформованість спеціальних, професійних компетентностей передбачено в процесі теоретичної і практичної педагогічної підготовки в магістрів та теоретичної і професійно-педагогічної практичної, науково-дослідної й методичної підготовки аспірантів і PhD студентів.

Результативна підсистема сприяє оцінюванню сформованості НМК викладача для забезпечення його подальшого професійного розвитку: за визначеними критеріями – пропедевтичним, еклектичним, ергономічним; рівнями – середнім, достатнім і високим.

Експертне оцінювання релевантності системи здійснюється викладачами й адміністраторами ЗВО, роботодавцями за типами професійних середовищ, представниками громадськості. Підтверджено, що результатом упровадження й апробації системи є сформована науково-методична компетентність викладачів у післядипломній педагогічній освіті.

Деталізовано НМК як єдність її складових: методичної та науково-дослідної. Здійснено аналіз методичної в розрізі когнітивного, особистісно-рефлексивного, операційно-діяльнісного, інформаційно-технологічного, самоосвітнього компонентів та науково-дослідної через мотиваційно-аксіологічний, когнітивно-пізнавальний, системно-процесуально-функціональний, інформаційно-метричний, персоніфіковано-комунікативний, особистісно-креативний, синергетико-акмеологічний компоненти. Диференційовано НМК педагогічних і науково-педагогічних працівників на такі види: базова → середня → висока → творча.

Проаналізоване і сформульоване поняття «формування науково-методичної компетентності викладачів у післядипломній педагогічній освіті» в авторському тлумаченні визначаємо як полівекторний розлого амплітудний процес синхронізованої структурно-логічної взаємодії у ланцюгу: *ЗВО-надавач освітніх послуг → замовник-роботодавець або громадська організація → керівництво й адміністрація ЗВО → обслуговуючий персонал → викладачі-наставники-координатори → вихователі-організатори → викладачі-дослідники → викладачі-психологи → викладачі-соціальні працівники → педагоги-методисти → замовники освітніх, освітньо-професійних і освітньо-наукових програм, дорадницьких сервісів і наукоємних продуктів – споживачі → зацікавлені сторони громадського самоврядування → зовнішні ЗВО – партнери вітчизняні та закордонні в рамках надання послуг із підготовки за освітніми, освітньо-професійними і освітньо-науковими програмами та дорадницьких сервісів під час реалізації академічної мобільності → зовнішні установи з моніторингу якості релевантності наданих послуг;* розробляється, обґрунтовується, апробується та реалізовується в післядипломній педагогічній освіті (на різних рівнях, формах і видах професійної та освіти дорослих) у комплексі організаційно-педагогічних, науково-методичних, аналітико-діагностичних і контрольних-коригувальних заходів, спрямованих на виконання соціального замовлення на якість професійної підготовки викладачів з формування і застосування НМК (загальнокультурної, громадянської та професійної) для розвитку й заангажованості самозайнятої особи впродовж життя.

Список використаних джерел:

- [1] Толочко, С. В. (2012). *Формування методичної компетентності викладачів спеціальних дисциплін вищих аграрних навчальних закладів* (Дис. канд. пед. наук). Національний університет біоресурсів і природокористування України. Київ.
- [2] Толочко, С. В. (2019). *Теоретичні й методичні засади формування науково-методичної компетентності викладачів у системі післядипломної педагогічної освіти*. (Дис. д-ра пед. наук). Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. Київ.
- [3] Толочко, С. В. (2019). Концепція та методика формування науково-методичної компетентності викладачів у системі післядипломної педагогічної освіти : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова.
- [4] Толочко С. В., & Рідей Н. М. (2017). Теоретичне обґрунтування необхідності формування науково-методичної компетентності викладачів у системі післядипломної педагогічної освіти. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 8(16), 14-19.
- [5] Tolochko, S. (2019). Professional-synergetic scientific-methodic competency of teachers in the postgraduate pedagogical education system. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 4(31), 23-27.

DOI 10.36074/21.08.2020.v2.18

МОВНО-КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА В УМОВАХ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

ORCID ID: 0000-0003-2641-5805

Хомич Вікторія Іванівна
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

УКРАЇНА

Освіта дорослих – навчання протягом життя – на національному рівні повинна бути визначена як повноправне освітнє поле з відповідною увагою до контролю й перевірки якості та забезпеченням визнання різноманітних форм освіти. Вона потребує імплементації механізмів визнання неформальної освіти та інформального навчання поруч із формальною.

Післядипломна педагогічна освіта як складова неперервної, відповідно до вітчизняного законодавства, здійснюється закладами післядипломної педагогічної освіти (ЗППО) або структурними підрозділами закладів вищої освіти (ЗВО) відповідного рівня акредитації, у тому числі на підставі укладених договорів. Загалом в освіті дорослих України беруть участь понад 500 державних і недержавних ЗВО, галузеві навчальні підрозділи, які діють при міністерствах і відомствах. Щорічно через таку систему навчання проходять понад 300 000 фахівців. Нині активізувалися неформальні провайдери освітніх послуг: асоціації, союзи, спільноти тощо. За даними Національного інституту стратегічних досліджень, щорічно оновлюються близько 5% теоретичних і 20% професійних знань. Американські фахівці вважають, що через появу нової інформації старіння знань фахівця, зниження його компетентності на 50% відбувається менш ніж за 5 років. Іншими словами, за вітчизняної системи освіти це стається раніше, ніж закінчується навчання у ЗВО.

Науковці під *мовно-комунікативною компетентністю викладачів* розуміють здатність спілкування рідною й іноземними мовами, лінгвістично правильне вираження й розуміння визначень, відчуттів, фактів і думок у